

17/9

MINISTERIE VAN
komment 12 1 2
Zak
 16 IX 10 3 N 59
 No 374980 30290

GOUVERNEUR
 VAN
 NEDERLANDS NIEUW-GUINEA

9/10/59
more - before
komment

Hollandia, 10 september 1959.

JD
 No. : 2363

Bijlage(n) :

Onderwerp : Verkiezingen voor de
Streekraad Biak-Noemfoor.

23/9

Opb. en terug
17/9
23/9
1+

A a n : Zijne Excellentie de Minister
 van Binnenlandse Zaken,
 Directie Nederlands-Nieuw-Guinea,
 Plein 1,
 's-GRAVENHAGE.

Ik heb de eer Uwer Excellentie mede te delen dat van 1 tot 22 augustus j.l. in de onderafdeling Schouten-Eilanden verkiezingen zijn gehouden voor aanwijzing van kiesmannen voor de "Streekraad Biak-Noemfoor".

Van het verloop van deze verkiezingen, dat zeer bevredigend genoemd kan worden, kunnen de volgende impressies worden vermeld.

De belangstelling van de zijde der bevolking heeft de verwachtingen overtroffen. Wie in de kampong was en ter been, heeft gestemd zonder dat daarop enige pressie behoefde te worden uitgeoefend.

Daar waar nederzettingen zich op een bepaald tijdstip moesten gereedhouden om per schip naar de plaats van stemming te worden gebracht, stond men altijd op het afgesproken uur gepakt en gezakt (het betekende meestal een overnachting) klaar.

Mede als resultaat van de goede voorbereiding door het Nederlandse en Inheemse bestuurspersoneel, is de verkiezing organisatorisch dan ook een volledig succes geworden, en kon het tijdschema tot op het laatst worden gevolgd.

De techniek van het kiezen bleek geen moeilijkheden op te leveren. Mannen zowel als vrouwen begrepen het stemmen volkomen. Wel is de candidaatstelling in een enkel geval een probleem gebleken, doch aangenomen mag worden dat dit nu wel duidelijk is geworden en dat bij een volgende verkiezing de candidaatstelling overal op de gebruikelijke wijze kan worden gesloten op een tijdstip voorafgaande aan de dag van stemming.

Voorts is komen vast te staan dat het aantal kiesmannen aan de hoge kant is. Vrijwel overal kregen de laatste kiesmannen slechts een zeer gering aantal stemmen en vertegenwoordigen dus een minderheid zo klein dat zij voor representatie eigenlijk niet in aanmerking komt. Een volgende maal zal het dan ook aanbeveling verdienen het aantal zielen per kiesman te verhogen.

De.....

De kiescommissies, met de districtshoofden als voorzitter, bleken na enige verkiezingen onder leiding, volledig zelfstandig te kunnen optreden.

Van groot belang is verder dat het begrip dat bij de bevolking voor het doel der verkiezing werd aangetroffen, in ruimer mate aanwezig bleek dan in feite mocht worden verwacht. De jarenlange voorlichting, voortreffelijk afgesloten door de tijdens de verkiezingsbijeenkomsten in de streektaal door de heer Kaisiepo gegeven uitleg, heeft haar doel niet gemist. Hoewel natuurlijk niet kan worden gezegd dat de bevolking thans volledig overziet waarheen deze streekgemeenschap hen voert, begrijpt de massa toch zeer goed dat hier de gelegenheid wordt geboden om te gaan deelnemen aan de ordening van eigen zaken en men is ervan overtuigd dat men van deze gelegenheid gebruik dient te maken.

Dit laatste kan mede worden geconcludeerd uit het gehalte van de gekozen kiesmannen. Hoewel een analyse van de resultaten der verkiezingen nog niet gereed kwam, staat wel reeds vast dat men heeft getracht de beste personen naar voren te schuiven. Opmerkelijk is daarbij dat van de huidige dorpschouwen slechts enkelen werden uitverkoren waarmede duidelijk werd dat zij althans voor dit soort zaken, het vertrouwen van de dorpingen niet hebben. Alleen de kennelijk energieke figuren onder hen haalden de streep. Overigens vallen vrijwel alle kiesmannen in de leeftijdsgroep van 20 tot 35 jaar. Ook enkele vrouwen werden verkozen. Voor de juistheid van het uitgangspunt, dat het te vormen dorpsgezag niet moet worden gebaseerd op het huidige kepalasysteem, vormt de uitslag een belangrijke aanwijzing.

De eerstvolgende stap zal thans zijn dat in de loop van deze maand de kiesmannen per kiesdistrict bijeen worden gebracht voor het verkrijgen van voorlichting en om hen in de gelegenheid te stellen onderling contacten te leggen met het oog op het stellen van candidaten voor het lidmaatschap van de raad.

Vervolgens zal de verkiezing van de leden van de streekraad plaatsvinden. Voor elk der zes kiesdistricten is daarvoor een dag vastgesteld binnen het tijdvak van 9 t/m 16 oktober a.s.

Tenslotte zal de streekraad naar verwachting in de eerste helft van november bijeen kunnen komen. Het is mijn voornemen bij de installatie, die zal worden voorafgegaan door de slotzitting van de Adviserende Raad en waarvoor voorlopig de 9e november als richtdatum wordt aangehouden, aanwezig te zijn. De Administrator van Papua and New Guinea nodigde ik tijdens zijn recent bezoek uit een zijner District-Commissioners naar de openingszitting af te vaardigen, welk voorstel door de heer Cleland gaarne werd geaccepteerd.

De Gouverneur van Nederlands-Nieuw-Guinea,

PLATTEEL.

Eerste streekgemeenschap in Nieuw-Guinea

Bij ordonnantie van 24 juni 1959 (Gouvernementsblad No.22) is het gebied van de onderafdeling Schouteneilanden - met uitzondering van de hoofdplaats Biak - aangewezen als gemeenschap met zelfstandig bestuur als bedoeld in artikel 122 van de Bewindsregeling.

De totstandkoming van deze ordonnantie moet een gebeurtenis van groot belang worden geacht voor de staatkundige ontwikkeling van geheel Nederlands Nieuw-Guinea, omdat hiermede een daadwerkelijk begin is gemaakt met het toekennen van overheidsbevoegdheid aan regionale organen die op democratische wijze zijn samengesteld.

Deze streekraad zal uit dertien leden bestaan, van wie er drie door de Gouverneur worden benoemd en tien worden gekozen. Er zullen geen gescheiden kiezerskorpsen zijn. Mannen zowel als vrouwen zijn stemgerechtigd.

De verkiezingen worden gehouden volgens een getrappt systeem n.l. via kiesmannen.

Voor de verkiezingen wordt het gebied van de "streekgemeenschap Biak Noemfoor" verdeeld in zes kiesdistrikten. Vier van deze distrikten zullen twee leden naar de streekraad afvaardigen en de andere twee ieder één. De kiesdistrikten worden ieder weer verdeeld in kieskringen, waarin de kiesmannen rechtstreeks door de bevolking zullen worden gekozen. Het aantal kiesmannen per kieskring hangt af van het aantal inwoners van de kieskring.

Reeds in de eerste drie weken van augustus van dit jaar zullen de verkiezingen der kiesmannen plaats vinden. In de eerste helft van september kunnen de kiesmannen dan voor hun kiesdistrikt opgaven van kandidaten inleveren voor de verkiezing van de leden van de streekraad.

Uit deze opgaven zal een kandidatenlijst worden samengesteld. De eigenlijke verkiezingen van de leden van de streekraad zullen in de tweede helft van oktober plaats vinden.

Daartoe zullen - op een voor elk distrikt te bepalen datum - de kiesmannen uit dat distrikt bijeen komen om hun stem op de kandidaat van hun keuze uit te brengen. Deze stemming zal met gesloten briefjes geschieden. Onmiddellijk na de verkiezing zal de uitslag ten overstaan van de aanwezige kiesmannen worden vastgesteld.

Men hoopt dat de eerste streekraad in de loop van november al bij elkaar zal kunnen zijn, onder andere om een werkprogramma voor de eerst volgende jaren vast te stellen en aan te geven uit welke middelen de daaraan verbonden kosten zullen kunnen worden bestreden.

De bijeenkomsten zullen plaats vinden onder voorzitterschap van de Onderafdelingschef.

Veel voorbereidende arbeid is al verricht door de in 1955 ingestelde Adviserende Raad voor de Schouteneilanden. Volgens het eindadvies van deze Raad zal het gewenst zijn, dat de streekraad begint met alle aandacht te concentreren op de regeling van zaken in de dorps sfeer en eerst daarna geleidelijk aan nieuwe taken ter hand neemt.

Het ligt in de bedoeling de Adviserende Raad te ontbinden zodra de Streekraad zal zijn samengesteld.

Omtrent de bevoegdheden van de Streekraad kan het volgende worden gezegd:

Deze Raad is bevoegd alle zaken te regelen die behoren tot de eigen huishouding van de streekgemeenschap, terwijl hem tevens de voorbereiding is opgedragen van de vorming van dorpsgemeenschappen in de onderafdeling Schouteneilanden. Zolang deze laatste gemeenschappen nog niet behoorlijk functioneren worden de op dorpsniveau liggende aangelegenheden geacht te behoren tot de huishouding van de streekgemeenschap.

Voor een goede uitvoering van zijn besluiten kan de Raad voor bepaalde gedeelten van het gebied der streekgemeenschap reeds nu plaatselijke bestuurscommissies instellen. Deze commissies kunnen worden beschouwd als voorlopers van de in een later stadium formeel in te stellen dorpsraden.